

Ντίλαν Τόμας

«Αυγά γεννημένα από τίγρεις»

Επτά αφηγήματα του μεγάλου συγγραφέα που αποτυπώνουν την τελετουργική μύση στην ενηλικότητα μέσα από τον λαϊκό μύθο

ΓΡΑΦΕΙΗ
ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΣΧΙΝΑ

Ο Ντίλαν Τόμας υπήρξε το enfant terrible των αγγλικών γραμμάτων, «ο Ρεμπώ της γενιάς του», όπως έγραψαν, ένας πυρακτωμένος έφηβος που δεν μεγάλωσε ποτέ. Ορμώντας «στον ήλιο ωσότου ο ήλιος να καταλυθεί» έγραψε τα καλύτερά του ποιήματα στην πρώιμη νεανική του ηλικία και αναλώθηκε μέσα στη μέθη (κυριολεκτική και μεταφορική) πριν καν φτάσει στα σαράντα του χρόνια. Διασταύρωση της φτώχειας και της φήμης, προγαστωρ Καζανόβας και αγγελικός μεθύστακας, ποιητικός flâneur στη Νέα Υόρκη και αλήτης στο Σουόνζι, με μια αιώνια γόπα καρφωμένη στα χείλη, γοπευτικός και ανεξικνίαστος, με μόνο προσανατολισμό τον τάφο αλλά και την αθανασία, είναι, για τα λεξικά ακόμη και του Κέιμπριτζ, «το απόλυτο παράδειγμα της ποιητικής χρήσης των λέξεων». Δεν ήταν πάνω από είκοσι ετών, όταν έγραψε στον φίλο του Βέρνον Γουάτκινς, σχολιάζοντας τα ποιήματα που του είχε στείλει ο τελευταίος ζητώντας τη γνώμη του: «Όλες οι λέξεις σου είναι όμορφες μα φαίνονται υπερβολικά *διαλεγμένες*».

Η δημιουργική καταστροφή που κομματιάζει τον κόσμο και τον ανασυνθέτει σε μίαν αλλόκοτη κατασκευή μέσω της γλώσσας

διακρίνω το ευαίσθητο μάζεμα των λέξεων, μα όχι το δυνατό, αναπόφευκτο ξερίζωμά τους, που μετατρέπει το ποίημα σε συμβάν, σε χάρτινη, σε δράση ίσως, όχι σε νεκρή φύση, ή καταγραμμένη εμπειρία... Οι λέξεις σου φαίνεται να προκύπτουν από νοσταλγία για τη λογοτεχνία, αλλά πρέπει; Δεν σου ζητάω ευτέλεια, μολονότι την επιθυμώ· σου ζητάω λίγη δημιουργική καταστροφή, καταστροφική δημιουργία...».

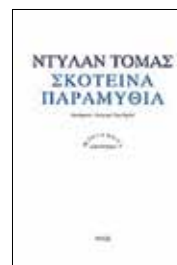
Η δημιουργική καταστροφή που κομματιάζει τον κόσμο και τον ανασυνθέτει σε μίαν αλλόκοτη κατασκευή μέσω της γλώσσας – μιας γλώσσας την οποία ο συγγραφέας αντιλαμβάνεται σχεδόν μελοδραματικά, ως φυσική αίσθηση, δέκτη δημιουργικών ωθήσεων, συμπαντικών κινήσεων, σεξουαλικών παρορμήσεων – είναι παρούσα και στα πρώιμα πεζά του Ντίλαν Τόμας, με τα οποία γέμιζε πυρετικά τα νεανικά του σημειωματάρια.

Αδάμ και Εύα

Κάποια απ' αυτά είναι τα «σκοτεινά παραμύθια» που μόλις μεταφέρει δημιουργικά και ευαίσθητα στη γλώσσα μας η Εφη Φρυδά. Επτά αφηγήματα,

«παραβολές μιας ζωής έξω από τα όρια», όπως τα χαρακτηρίζει η ίδια, «αυγά γεννημένα από τίγρεις», όπως τα ήθελε ο ίδιος ο ποιητής, σημεία τομής ανάμεσα στον φυσικό και τον υπερφυσικό κόσμο, οράματα ακόμα αδιαμόρφωτα, ίσως, που ωστόσο δονούνται από τρομερή ψυχική ενέργεια. Όλα είναι εδώ, σ' αυτήν την πρόζα: μυθολογία, θρησκεία, ο Μπλέικ, ο σουρεαλισμός. Επιθυμία, φαντασία, ονειροπόληση, όνειρο, αποκρυφισμός, όλα αναμειγνύονται: ο Αδάμ γίνεται αγόρι, ήλιος, σπέρμα, Δευκαλίων, Νώε, Χριστός, Οσίρις, Γκούαντιον· η Εύα γίνεται κόρη, σελήνη, βουνό, Πύρρα, Ισις, Αριανροντ.

Το νόημα βρίσκεται στις μεταμορφώσεις του ονείρου. Είναι σαν τις παραλλαγές του παιχνιδιού με τις σκιές που με τόση απόλαυση έπαιζε ο Ντίλαν Τόμας στο σκοτεινό του δωμάτιο όταν ήταν παιδί. Είναι ένα παιχνίδι όπου τα δάχτυλα είναι αφτιά λαγού, κέρατα ελαφιού, ή ουρά του διαβόλου, σε μια αέναη εναλλαγή, όπου η μια μορφή χωνεύεται μέσα στην άλλη: τίποτε δεν είναι παγιωμένο, σταθερό, αμετάλλακτο, το κακό και το καλό εναλλάσσονται αδιάκοπα. Σ' αυτόν τον κόσμο των απειλητικών σκιών, της ασυμφιλίωτης έριδας ανάμεσα στο πνεύμα και τη σάρκα, ο άνθρωπος σπαράσσεται από την από-

Ντίλαν Τόμας
ΣΚΟΤΕΙΝΑ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ

Μετάφραση - επίμετρο
Εφη Φρυδά, εκδόσεις Ροές,
σελίδες 127
Τιμή: 7,42 ευρώ

λεια της αθωότητας και της αγάπης, παραδομένος σε κυριολεκτικό και μεταφορικό θάνατο.

Τι λένε όμως αυτές οι ιστορίες, αυτά τα πεζά ποιήματα; Σ' έναν κήπο που ανακαλεί την πρωταρχική Εδέμ, με κηπουρό έναν γέροντα που γνωρίζει όλες τις ιστορίες του κόσμου, ένα αγόρι αναπαριστά τη σταύρωση, έτοιμο να καρφώσει στον κορμό του δέντρου, ως Χριστό, έναν περαστικό σαλό· ένα κορίτσι δραπετεύει από το ζοφερό παρόν του καθώς εξακοντίζεται στον ουρανό πάνω στη ρόδα του περιπλανώμενου τσίρκου, μ' ένα μωρό στην αγκαλιά· ένα νεκρό νεογέννητο, καρπός του ανόσιου έρωτα ενός ιερωμένου και της κόρης του, γίνεται στάχτη στην πυρά που ετοιμάζει ο ίδιος του ο πατέρας· ματωμένα μεσοφύρια, ετοιμοθάνατοι στο νεκροκρέβατο τους πρόθυμοι να περιπλανηθούν στις ερμιές, φαντάσματα που ανταλλάσσουν τις ψιθυριστές «κυματιστές ομιλίες» τους. Χτισμένα πάνω στην αντίθεση αθωότητας και εμπειρίας, βασισμένα στις υπαρξιακές αναζητήσεις της εφηβείας, τα αφηγήματα του Τόμας αποτυπώνουν την τελετουργική μύση στην ενηλικότητα μέσα από τον μύθο – μύθο λαϊκό αντλημένο από τις παραδόσεις της Ουαλίας, και μαζί μύχι συμβολισμό μεταστοιχειωμένο σε τέχνη, μύθο δονούμενο από μεταφυσικό ρίγος.

Ο ποιητής
την εποχή
που έγραφε
τα «Σκοτεινά
παραμύθια»

Η μετάφραση

Μεταφορά της λάμψης σε άλλη γλώσσα

«Μου αρέσουν τα πράγματα που είναι δύσκολο να τα γράψεις και δύσκολο να τα καταλάβεις», έγραφε ο Τόμας σ' έναν άλλο φίλο του, τον Τσαρλς Φίσερ. «Μου αρέσει να “συμφιλιώνω τα αντίθετα” με ερμητικές εικόνες... Ομως αυτό που μου αρέσει δεν είναι θεωρία, έστω κι αν παγιώνω σε δόγμα ό,τι προσωπικά αγαπώ». Οσα αγαπά, ωστόσο, δεν παγιώνονται σε δόγμα, αλλά σε μορφή, σε γλώσσα. Ο ρυθμός, η ένταση, η τόλμη αυτής της γλώσσας, σπάζει «το φράγμα της σελίδας και πχει εκκωφαντικά και άκρως υποβλητικά στο αυτί», όπως σημείωνε ο Σέιμους Χίνι σε ένα κείμενο που έγραψε το 1993, στην επέτειο των σαράντα χρόνων από τον θάνατο του ουαλού ποιητή. Σπασμωδικά όμορφη, συμβολιστική, εκκεντρική, πυκνώνει σε μια τεράστια, πολύμορφη, εσαεί διαφεύγουσα μεταφορά. Ο μεταφραστής που θα καταπιαστεί με το δύσκολο έργο να μεταφέρει κάτι από τη λάμψη της σε μίαν άλλη γλώσσα επιτελεί άθλο – και η Εφη Φρυδά τον έφερε επάξια εις πέρας.